

НОВА КРИТИЧКА МЕТОДОЛОГИЈА

Живан Живковић, СИГНАЛИСТИЧКА ПОЕЗИЈА ЉУБИШЕ ЈОЦИЋА, Београд, Зборник радова Педагошке академије за образовање васпитача (посебан отисак), 1986.

Песник Љубиша Јоцић није имао среће са нашом критиком. На прсте једне руке, рекао бих, могу се набројати иоле пристојније анализе његовог обимног песничког опуса.

Шта је допринело томе да се Љубиша Јоцић гурне на саму маргину српске књижевности? Пре свега чињеница да је, за разлику од бројних српских песника, својих вршњака, који су после почетних „модернистичких“ излета, касније веома брзо прокламовали свој „повратак изворној традицији“, Љубиша Јоцић из једне песничке авантуре — надреализма, при крају свог живота ушао у другу авантуру духа — сигнализам. Управо та доследност Љубише Јоцића као неконвенционалног песника, у једној култури и литератури као што је српска, где је одувек главну реч водила традиционалистичка и евидентно конзервативна песничка струја, и њени критичарски заговорници, учинила је да његово дело ни за живота, ни, ево, осам година након смрти не буде вредновано онако како то заслужује. С те стране чини ми се да је есеј Живана Живковића *Сигналистичка поезија Љубише Јоцића* неоспорно пионирски подухват да се критички осветли последња, сигналистичка фаза овог аутентичног авангардисте, који је представљао, у нашој књижевности, неку врсту моста између такозване историјске авангарде и сигнализма.

Љубиша Јоцић улази у сигнализам средином 1975. године и све до своје смрти, марта 1978, веома активно учествује у њему као песник, полемичар са лажном авангардом и традиционалистима, излагач на сигналистичким изложбама, приказивач рада неколицине сигналистичких стваралаца, иницијатор бројних разговора где се расправљало о дадаизму, надреализму и понајвише сигнализму, његовом тренутном учинку у стварању нове литерарне и уметничке праксе, његовој будућности, етц. Према сопственим речима, Јоцић сигнализам будно прати још од првог манифеста и формирања покрета 1968. и 1969. године, прихватајући његова авангардна начела и примењујући стваралачке поступке које је сигнализам увео у нашу поезију.

Појава алеаторне, стохастичке и феноменолошке поезије, крајем шездесетих година пресудно је, и битно, утицала на даља кретања и токове савремене српске поезије. Користећи литерарне новине којима је сигнализам револуционисао нашу поезију, и комбинујући их са ранијим надреалистичким искуством — како то у свом есеју веома пластично и упечатљиво показује Живковић — Љубиша Јоцић је остварио врхунске домете, као свог и сигналистичког, тако исто и српског модерног песништва.

У есеју *Синтактичка поезија Љубише Јоцића*, на основу проучавања укупног песниковог учинка из његове последње фазе (збирка *Месецина у шетрајаку* и *Колико је саши*), не изостављајући притом ни анализу, у нашој периодици постхумно штампаних песама, из најављене али још необјављене збирке *Нулти час*, Живан Живковић веома прецизно успева да нам предочи основне одлике антропологије и космологије Јоцићеве песничке пустоловине.

Оцртавајући песников специфичан став и поступке у оквирима сигналистичке поезије и поетике, Живковић своју критичарску сонду управља ка самим онтолошким чвориштима Јоцићевог песничког дискурса. У свом аналитичком поступку овај критичар полази од неких уочљивих (видљивих) поетских детаља и резултата да би, откривајући слој по слој лудичке асоцијативности, језичке заумности, цивилизацијске опседнутости, ритамско-музичке ефективности етц, поступно и комплексно захватио битне константе песниковог завршног опуса једном својеврсном критичком методологијом. Та методологија тумачења, не само Јоцићевог сигналистичког песништва већ и низа других књижевних, и шире уметничких творевина, у Живковићевом есејистичком поступку подразумева како осветљавање њихових гносеолошких, тако исто и онтолошких полазишта. То се, уосталом, најбоље види баш у овом критичком осврту Живана Живковића, где је једна специфична и плодотворна синтеза естетичко-теоријског и књижевно-историјског начина сагледавања и анализе уметничког дела, и овог пута, као и у претходним његовим остварењима, дала изванредне резултате.